

کتابشناخت حقوق اسلامی (۱)

ویژه کتب لاتین

مؤلف:

طیبه محمدی کیا

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

تهران - ۱۳۹۳

عنوان و نا پدید آورنده: کتابخانه حقوق اسلامی (۱): ویژه کتب لاتین / طیبه محمدی کیا

مشخصات نشر: تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۱۰ ص / مصور.

قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال

شابک: 978-600-2202123

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: فقه -- کتابشناسی

رده بندی دیویی: ۰۱۶/۲۹۷۳۲:

رده بندی کنگره: ۳۳۱۳۹۳ م ۵ الف / ۷۸۳۵:

سرشناسه: محمدی کیا، طیبه

شناسه افزوده: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۲۸۸۸۲

کتابشناخت حقوق اسلامی (۱)

ویژه کتب لاتین

مؤلف: طیبه محمدی کیا

صفحه آرا و طراح جلد: حمیدرضا جهانشاهی

ویراستار: محمد صالح تسخیری

سارۀ انتشار: ۴۱۸

مطبع: نیکی ایوبی زاده

چاپ اول: ۱۳۹۳

مطبع: ۵۰۰

بها: ۱۰۰۰ ریال

شابک: 964-2202123-60

تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر در حصار کتابخانه
موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی است

انتشارات و توزیع:

میدان بهارستان، مخ مجاهدین اسلام، نبش کوچه آجانلو،

ساختمان پلیس + ۱۰، طبقه سوم؛ تلفن: ۸-۳۳۵۴۸۱۴۷

قم، خیابان سمیه، خیابان شهید رجایی، پ ۷۸، تلفن: ۲-۳۷۷۳۲۱۳۱-۰۲۵

نشانی سایت اینترنتی کتابخانه: www.lcal.ir

نشانی سایت مرکز تحقیقات اسلامی: www.emir.ir

فهرست مطالب

۱.....	پیشگفتار مرکز
۳.....	مقدمه مؤلف
۵.....	فصل اول: کلیات
۶.....	➤ پیشگفتار بر حقوق اسلامی
۹.....	➤ فقه اسلامی: چشم‌انداز بنی‌المللی
۱۳.....	➤ روح حقوق اسلامی
۱۶.....	➤ فلسفه قانونگذاری در اسلام
۱۸.....	➤ فقه اسلامی در جهان مدرن
۲۱.....	➤ مطالعاتی در فقه و حقوق اسلامی مدرن
۲۳.....	➤ فقه: مفاهیم و موضوعات
۲۶.....	➤ حقوق مسلمانان، سیاست و جامعه در دولت - ملت نای مدرن
۳۰.....	➤ اسلام، حقوق آن و جامعه
۳۲.....	➤ عدالت اسلام: دیدگاه تطبیقی در حقوق اسلامی و جامعه
۳۵.....	➤ چشم‌اندازهای حقوق اسلامی، عدالت و جامعه
۳۹.....	➤ مقدمه‌ای بر حقوق اسلامی و جامعه
۴۱.....	➤ اسلام، حقوق و هویت
۴۳.....	فصل دوم: مبانی فقه و تفسیر
۴۴.....	➤ مطالعاتی در نظریه حقوقی اسلامی
۴۶.....	➤ شریعت: حقوق اسلامی در دوره معاصر
۴۹.....	➤ شریعت - حقوق اسلامی

- مصلحت و هدف حقوق: گفتمان اسلامی در مورد تغییرات حقوقی از قرن چهارم تا قرن هشتم
۵۳.....
- اقتدار، تداوم و تغییر در حقوق اسلامی.....
۵۷.....
- حقوق اسلامی: تئوری و تفسیر.....
۶۱.....
- اسلام: نصرگرایی: معنای تحت اللفظی و تفسیر در نظریه حقوقی اسلام.....
۶۴.....
- فقه اسلامی در عهد کلاسیک.....
۷۰.....
- حقوق و نظریه حقه‌قی در اسلام کلاسیک و میانه.....
۷۲.....
- ریشه‌های فقه اسلامی: فقه مکه پیش از مکاتب سنتی.....
۷۵.....
- ریشه‌ها و تحول فقه سنی.....
۷۸.....
- تحول فقه (حقوق و فقه ظاهر اسلامی).....
۸۰.....
- تاریخ حقوق اسلامی.....
۸۳.....
- حقوق اسلامی و فرهنگ، در سال‌های ۱۸۰۰-۱۶۰۰.....
۸۶.....
- فصل سوم: مکاتب فکری و اندیشه فقه اسلامی.....
۸۹.....
- مکتب اسلامی حقوق: تکامل، انتقال و پیشرفت.....
۹۰.....
- حقوق اسلامی: مفاهیم انتقادی در مطالعات اسلامی.....
۹۲.....
- الزامیه فی مجرد الفقه و الفتاوی.....
۹۶.....
- نظریه اولیه حقوقی اسلام: رساله محمد بن ادریس الشافعی.....
۹۷.....
- حقوق اسلامی و دولت: حقوق اساسی در اندیشه شهاب الدین الغزالی.....
۹۹.....
- ریشه‌های حقوق اسلامی: قرآن، موطأ (ابن مالک) و حاکمان مدینه.....
۱۰۱.....
- مجموعه قوانین سنه‌وری و ظهور حقوق مدنی عربی مدرن در سال‌های ۱۳۲-۱۹۴۹ تا ۱۰۳.....
۱۰۳.....
- حقوق و دین در زندگی عمومی: بحث معاصر.....
۱۰۵.....
- فصل چهارم: مکاتب فکری و اندیشمندان غربی.....
۱۰۷.....
- مبارزه خدا، عدالت خدا، قانون و دین در سنت غربی.....
۱۰۸.....
- دین و حقوق: خدا، دولت و حقوق عرفی.....
۱۰۹.....
- سنت حقوق مدنی: درآمدی بر سیستم‌های حقوقی اروپا و آمریکای لاتین.....
۱۱۲.....

➤	دین و حقوق در آلمان.....	۱۱۵
➤	قانونی بودن.....	۱۱۸
➤	مشروعیت، توسعه حقوقی و دگرگونی.....	۱۲۰
➤	حقوق بنیادین: بحث حقوقی و ارزش‌های اجتماعی.....	۱۲۳
➤	در دفاع از بوزیتیویسم (اثبات گرایی) حقوقی: حقوق بدون روتوش.....	۱۲۶
➤	حقوق طبیعی و قوانین طبیعت در اوائل عصر مدرن اروپا.....	۱۲۹
➤	ردیاب: حقوق از «هگل» تا «دریدا».....	۱۳۱
➤	ورژ: عمومی حقوق و دولت.....	۱۳۳
	فصل پنجم: حقوق خصوصی.....	۱۳۷
➤	قرارداد در حقوق اسلامی.....	۱۳۸
➤	حقوق املاک اربابی.....	۱۴۰
➤	کار اجتماعی، حقوق و اخلاق.....	۱۴۴
	فصل ششم: حقوق کودک و نوجوان.....	۱۴۷
➤	حقوق اسلامی خانواده در جهان در حال تغییر: یک کتاب مرجع جهانی.....	۱۴۸
➤	حقوق خانواده.....	۱۵۲
➤	خانواده‌ها و اتحادیه اروپایی: حقوق، سیاست و کثرت فرهنگی.....	۱۵۴
➤	حقوق خانواده و کودک.....	۱۵۶
➤	واقعیت‌های بنیادین، حقایق نسبی.....	۱۵۸
➤	زنان، خانواده و جنسیت در حقوق اسلامی.....	۱۶۰
➤	حقوق اسلامی احوال شخصیه.....	۱۶۲
	فصل هفتم: حقوق جزا و جرم شناسی.....	۱۶۵
➤	جرم و مجازات در حقوق اسلامی: نظریه و عمل از قرن شانزدهم تا قرن بیست و یکم.....	۱۶۶
➤	حقوق جزاء: یادداشتی بر قانون مجازات هندوستان.....	۱۶۸
➤	افترا: در حقوق تطبیقی و عمل.....	۱۶۹

فصل هشتم: حقوق عمومی..... ۱۷۱

- ۱۷۲ فهم حقوق عمومی
- ۱۷۶ تاریخ حقوق عمومی در آلمان ۱۹۴۵-۱۹۱۴
- ۱۷۸ قوه مجریه و حقوق عمومی: قدرت و پاسخگویی در چشم انداز تطبیقی
- ۱۸۰ حقوق عمومی بریتانیا و حقوق اروپایی: پویایی ناشی از یکپارچگی حقوقی
- ۱۸۲ متون پرونده‌ها و امور اساسی در حقوق عمومی و حقوق بشر
- ۱۸۴ توسعه الهیات آلمان، فقه و نظریه قانون اساسی
- ۱۸۶ حقوق اساسی تطبیقی
- ۱۸۸ حقوق اساسی
- ۱۸۹ حقوق اساسی
- ۱۹۱ حقوق اساسی و اداری
- ۱۹۲ ساخت حاکمیت میان علم سیاست و حقوق
- ۱۹۳ چرا قانون مهم است: شهروندی، نمادگرایی و ریت عمومی

فصل نهم: حقوق بین الملل و حقوق بشر..... ۱۹۶

- ۱۹۷ حقوق بین الملل و حقوق اسلامی
- ۱۹۹ اسلام و حقوق بشر

فصل دهم: حقوق تطبیقی..... ۲۰۲

- ۲۰۳ حقوق تطبیقی: حقوق، واقعیت و جامعه
- ۲۰۵ حقوق تطبیقی: در جهان در حال تغییر
- ۲۰۷ زیان‌شناسی حقوقی تطبیقی

نمایه..... ۲۱۰

پیشگفتار مرکز

از تحولات وقوع یافته در عرصه حقوق در فضاهای جهانی، رویکرد به انجام مطالعات معطوف به شناخت حقوق اسلامی است. گاه این سنخ از مطالعات جنبه‌هایی تطبیقی نیز به خود می‌گیرند. آنچه حائز اهمیت است این است که این رویکرد سیری رو به تزايد به خود گرفته است. انعکاس این آثار دست کم دو اثر مهم را در پی دارد:

۱. گشودن زوایای جدیدی از نگاه به حقوق اسلامی: روشن است که حقوق‌پژوهی اسلامی معاصر نباید از عطف توجه به این زوایا خویش را به دور دارد؛ به ویژه آنکه اگر بخواهد در ساختن جهانی به تبیین مزایای حقوق اسلامی دست زند.

۲. دست‌آورد قرار گرفتن برای گنجاندن حقوق اسلامی در مطالعات نظام‌های تطبیقی: نظام‌های تطبیقی رشته‌ای مهم در عرصه حقوق است که در بردارنده سلسله‌ای از تاملات روشی، مبنایی، نظریه‌ای، مفهومی است که تطبیق میان نظام‌های حقوقی بر اساس آنها انجام می‌گیرد. نظام‌هایی که امروز بیشتر در این رشته مطرح می‌شوند و میانشان تطبیق انجام می‌گیرد، نظام حقوقی روم، فرانسه، آلمان، سوئیس، انگلستان و ... است. در چنین فضای تطبیقی مهمی که نظام‌ها از هم بازشناخته می‌درند، از آن خاستگاه شناخته‌تر می‌شوند، نظام حقوقی اسلام به رغم برخورداری از اصالت، نقاط قوت، قواعد و رویکردهای اجتماعی قابل عرضه در فضاهای حقوقی، نوعاً غائب است. البته در پارای از مطالعات حقوقی تطبیقی گاه نامی نیز از نظام حقوقی اسلامی به میان می‌آید ولی آنچه ارائه می‌دهد، گزافه کم مایه است.

بی‌گمان، پرداختن در خور نسبت به این مقوله مهم، مستلزم دست‌یابی به زوایه‌های تطبیق و خاستگاه‌های آن است. بخشی از این زوایه‌ها را می‌توان در آثار نگاشته شده به زبان لاتین دید.

مرکز تحقیقات اسلامی در مسیر دستیابی به الگوی اجتهاد معطوف به تبیین رشته‌ای از مطالعات مختلف با هدف دست‌یابی به مجموعه‌ای از شناخت‌ها را پی‌گیری می‌کند. شناخت مقتضیات قانون بر وفق رویکردهای حقوق اسلامی یکی از این شناخت‌هاست و طبیعتاً یکی از راه‌های دست‌یابی به این شناخت، رفتن به فضاهای تطبیق و دست‌یابی به زوایه‌های دید

حقوقی نسبت به قانون و رویکردهایی است که تفاوت میان آن‌ها، قانون را به سمت‌های خاص سوق می‌دهد.

کتاب پیش‌رو، تحت عنوان «کتاب‌شناخت حقوق اسلامی» دربردارنده خلاصه‌ای از آثار لاتینی می‌باشد که در سال‌های اخیر به چاپ رسیده‌اند و موضوع عمده آنها نیز «بررسی نقش دین در حقوق و قانون» می‌باشد. مطالب این کتاب در دو بخش کلیات و زیرشاخه‌های حقوق دسته‌بندی شده است. در قسمت اول، کتاب‌هایی که به مباحثی مانند فلسفه تاریخ، مبانی مکاتب حقوق اسلامی می‌پردازد، مورد بررسی قرار می‌گیرد. قسمت دوم نیز به بررسی کتاب‌های اختصاصی است که به طور خاص با موضوع زیرشاخه‌های علم حقوق همانند حقوق خصوصی، خانواده و جرم‌شناسی و حقوق بشر، به رشته تحریر درآمده‌اند.

از ویژگی‌های این کتاب، توجه به آثار چاپ شده توسط نویسندگان حقوقی و یا مراکز انتشاراتی معتبر و مشهور، ارائه اسامی کامل کتاب، ارائه طرح روی جلد آن‌ها، ارائه واژگان کلیدی و خلاصه‌ای از موضوعات مطرح شده در کتاب می‌باشد.

لازم به ذکر است این کتاب با هدف آشنایی بیشتر مراکز پژوهشی داخل کشور با آثار و اندیشه‌های متفکرین در خصوص حقوق اسلامی تدوین شده‌است و لزوماً به معنای تائید تمام محتوای آن‌ها نیست.

از مؤلف محترم و کوشای این اثر سرکار خانم طیبه محمدی است که با ابتکار خود به تالیف آن همت گماردند، قدردانی می‌نماییم و برای ایشان آرزوی موفقیت بیشتر داریم. همچنین از معاونت محترم پژوهشی مرکز و نیروهای علمی آن به ویژه فاضل محترم آقا‌ی محمد صالح تسخیری که ویراستاری و فصل‌بندی کتاب را برعهده گرفتند نیز تشکر و قدردانی می‌نماییم.

احمد مبلّغی

رئیس مرکز تحقیقات اسلامی

مجلس شورای اسلامی

مقدمه مؤلف

کتاب پیش روی حاصل تلاشی پیگیرانه جهت معرفی علمی تعداد قابل توجهی از کتاب‌های لاتین منتشر گردیده در دانش حقوق می‌باشد. اهمیت این مجموعه در شناسایی و معرفی علمی، و در برخی موارد، انتقادی این آثار تالیفی برای مخاطبان فارسی زبان است.

نگاهی به کتب معرفی گردیده در این مجموعه نشان‌گر جدی بودن رهیافت‌های بینارشته‌ای در آن‌ها، به رغم تعلق آثار به حوزه دانشی حقوق و تعهد روشی آن‌ها به این عرصه مطالعاتی، است. واقعیت آن است که دانش حقوق، در مسیر رشد و توسعه خود، با گروه گسترده‌ای از مسائل و مباحث مواجه گردیده است؛ مباحثی که حضور پررنگ آنها به پدید آمدن زنجیره‌ای از نظریات و رویکردهای متفاوت و متنوع بینارشته‌ای در این دانش انجامیده است. هدف نگارنده این کتاب، آن بوده است که چنین تلاش‌هایی را در مجموعه کتاب‌های حقوق اسلامی، که به زبان انگلیسی نگاشته شده‌اند، شناسایی کند و ضمن معرفی آن‌ها، پرده از جریان‌های علمی موجود در این حوزه بکشد، در حد وسع و بضاعت خویش، بر مخاطب فارسی بگشاید.

نکته دیگر آنکه تمرکز مجموعه پیش روی بر کتاب‌هایی است که، به صورت جدی تری، به «ارتباط میان دین و حقوق» ورود کرده‌اند؛ چنین ارتباطی را می‌توان در عرصه‌هایی نظیر «حقوق اسلامی»، «حقوق مسیحی»، «ردپای ادیان شرقی در آموزه‌های حقوقی» و یا «جایگاه دین در حقوق سکولار» پی گرفت؛ در انجام این مأموریت، کتاب پیش روی عمدتاً بر معرفی آن دسته از آثاری بوده است که به حقوق و فقه اسلامی - نوبه شایانی را مبذول داشته‌اند.

طبعاً مطالعه ارتباط دین و حقوق، به ویژه آن‌گاه که تأکید بر فقه و حقوق اسلامی است، دربردارنده وجوه متنوعی از دقت و تأمل می‌باشد؛ وجوهی که تشخیص و تریخ هر یک می‌تواند دستمایه مطالعه‌ای مستقل و موثر واقع شود. پرواضح است که انجام چنین کاری از کتاب پیش روی متوقع نیست و علاقه پژوهشی منجر به تولید این کتاب از چنین هدفی برخاسته است؛ با این حال این اثر به ارائه طیفی از ادبیات علمی موجود در این عرصه می‌پردازد. در واقع نقش کتاب حاضر در انجام این مهم، با واسطه و از طریق آثار معرفی گردیده در آن تحقق می‌یابد؛ کتاب‌هایی که، هر یک به نوبه خود، گامی در شناسایی ارتباط

میان دین و زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، تاریخی و فرهنگی جوامع مختلف از منظری حقوقی برداشته‌اند.

نکته پایانی آن که در گزینش کتاب‌های معرفی شده در این اثر تلاش شده است چشم‌اندازی فراگیر از ادبیات محققان غربی در حوزه مطالعاتی مورد بحث ارایه گردد؛ از این روی در جریان انتخاب این کتب، نه تنها به دوره‌های زمانی مختلف؛ بلکه به مشرب‌ها و محبینان متفاوت اسلام پژوهی مراجعه شده است. امید آن که با این کار، راهی پیش روی مخاطب فارسی‌زبان در فهم تنوع حاکم بر رویکردهای محققان غربی علاقمند به مطالعات حقوق اسلامی گشوده شود.

لازم به یادآوری است که آن چه امروز عرضه می‌گردد جلد نخست از تلاشی از این دست است و در آینده جلدهای دیگر آن، به حول و قوه الهی، ارایه خواهند شد؛ جلدهایی که به بررسی زوایای دیگری از مطالعات حقوق اسلامی می‌پردازند.

طبعاً انتقادات اهل فضل و دانش نگارنده را در تصحیح اشکالات احتمالی یاری می‌رساند و راهی به سمت بهبود آن چه عرضه شده است می‌گشاید.

بر خود فرض می‌دانم که مراتب تشکر خویش را از مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی، که این اثر به سفارش و هدایت آن نگاهش شده است، تقدیم دارم. همراهی بخش‌های مختلف این مرکز علمی، به ویژه معاونت توسعه پژوهشی و همکاران ارجمند ایشان، در به فرجام رسیدن این اثر سهمی مهم داشته است.

طیبه محمدی

دانشجوی دکتری روابط بین الملل دانشکده علامه طباطبائی

و پژوهشگر مرکز تحقیقات اسلامی مجلس